

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ

Васильєва Н. М.

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії першого курсу
спеціальності 053 – Психологія*

кафедри педагогіки та психології

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Лефтеров В. О.

*доктор психологічних наук, професор,
перший проректор*

*Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

В останні десятиліття, особливо протягом 2022–2023 років, міграцією охоплено всі європейські країни світу, у зв'язку з чим проблема адаптації мігрантів, перетворилася на одну з найважливіших світових. Особливо це стосується вимушеної міграції, яка на відміну від усвідомленої, спрямованої на задоволення бажаних потреб та прикладання своєї праці або покращення життєвих умов, є кризовим видом переміщень, коли люди, рятуючись від загрози фізичного знищення, заради безпеки життя, залишають місця постійного проживання та шукають притулку в інших областях своєї держави або за її межами.

У більшості випадків вимушені мігранти мають посттравматичний стресовий розлад, психосоматичні симптоми та захворювання, що впливають на психічне здоров'я внаслідок воєнних дій, втрати близьких, майна, тощо. Проте ще більше поглиблюють психологічні проблеми вимушених мігрантів перші роки перебування на новому місці, стрес, пов'язаний з адаптацією, та потрапляння в інше соціокультурне середовище, що призводить до серйозних змін особистої та професійної ідентичності.

Розуміння того, що більшість вимушених мігрантів мають кризу ідентичності, допомагає розуміти їх психічний стан, а саме неконтрольовані зміни уявлення особистості про себе та своє місце у новому середовищі. Втрачені соціальний статус, сімейна роль, професійна належність, тощо.

Криза ідентичності – це неминучий етап у процесі адаптації мігрантів до нових умов життя, успішне подолання якого призводить особистість до набуття нової, більш зрілої ідентичності [1, с. 33].

Науковці визначають два сценарію подолання кризи ідентичності: конструктивний (гармонійний) та деструктивний (дисгармонійний), враховуючи те, що криза – це завжди період зростаючого потенціалу та момент розвитку, якій треба побачити та ідентифікувати в собі. Ідентифікувати можливо за критеріями неузгодженості між ідеальною та реальною ідентичністю; невідповідністю своєї поведінки нормативним вимогам соціального середовища; руйнуванням умов можливості цілісного сприйняття своєї особистості; втрата біографії [2, с. 34].

Враховуючи існуючі види психологічної допомоги та напрямки роботи практичних психологів з вимушеними мігрантами в Україні, вважається доцільним запропонувати такий комплексний психологічний супровід щодо швидкого подолання кризи ідентичності:

1. Зменшення емоційної напруги та агресії, створення умов для переробки травмуючих переживань. Така психологічна підтримка допоможе нейтралізувати негативний вплив травмуючих чинників на соматичне та психічне здоров'я людини та її міжособистісні стосунки.

2. Реальна оцінка психоемоційного стану та стану психологічного благополуччя, рівня зрілості емоційно-вольової та пізнавальної сфер особистості, здатності ставити цілі, бути активним в їх досягненні, управляти поведінкою в наявних обставинах.

3. Корекція афективних розладів, когнітивних та поведінкових порушень.

4. Інтеграція у нове середовище через розвиток особистого адаптаційного потенціалу та конструктивне вирішення конфліктних ситуацій, проявлення емпатії та толерантності.

5. Дослідження психологом конкретних умов міграції та її детермінантів, у зв'язку з чим психоемоційний стан мігрантів буде відрізнятися та мати свої особливості.

Отже, викладене вище дає підстави для висновку, що відновлення цілісної особистості вимушених мігрантів – це складний процес поступової інтеграції особистості, зв'язування відокремлених переживань, суб'єктивних знань, почуттів, оцінок в цілісну систему, пошук тотожності, постійного співставлення особистих проявів з вимогами реального буття, конгруентності особистості, що неможливо зробити без своєчасної, системної, кваліфікованої психологічної допомоги, яка підвищить адаптивність людини до нових умов життя.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаються в розробки технологій спеціальних тренінгів або програм надання психологічної допомоги для конкретних груп вимушених мігрантів (сімейне консультування, тренінги для дітей або дорослих).

Література:

1. Блинова О. Є. Криза ідентичності особистості у нестабільні періоди розвитку суспільства. *Вісник Одеського національного університету*. Том 18. Вип. 22. Частина 1. Одеса : Астропринт, 2013. С. 30–37.
3. Зубенко А. С. Особистісна ідентичність як філософська проблема і результат світоглядних та соціальних трансформацій. *Науковий вісник Харківський держ. Пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди*. Харків, 2004. Вип. 16. С. 31–36.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-300-5-43>

ДО ПИТАННЯ ВТІЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРИНЦИПІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ

Ваховська О. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології і філософії мови
Київський національний лінгвістичний університет
м. Київ, Україна*

У цій доповіді представлено погляд на окремі аспекти питання втілення європейських принципів в українській вищій освіті й запропоновано підхід до такого втілення на прикладі авторського курсу «Сучасні інформаційні технології у професійній діяльності філолога», у супровід якому були розроблені й видані навчально-методичні посібники «Основи комп'ютерної лінгвістики» [3] і «Прикладні аспекти комп'ютерної лінгвістики» [4], покликані наш підхід реалізувати. Ця доповідь включає окремі фрагменти перед- і післямови [3, с. 4–7, 101–103; 4, с. 4–7, 121–123], переосмислені в контексті нашої презентації посібників з нагоди відкриття освітньо-наукового Центру «Центр англійськомовної професійної комунікації» у Київському національному лінгвістичному університеті на кафедрі англійської філології і філософії мови факультету германської філології і перекладу, яке відбулося 18 квітня 2023 р.

У [3] розглянуто основні поняття комп'ютерної лінгвістики – сучасної галузі знання, метою якої є вивчення природної мови із точки зору комп'ютерного обчислення й розробка артефактів, здатних обробляти і продукувати природну мову в алгоритмічний спосіб, – та оглянуто науково-технічне тло, у яке ці поняття включаються. Посібник